

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1CoCsp/33/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8123204159
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8123204159.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Mareka Kohúta a JUDr. Jany Jančíkovej, v sporovej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX C. XX, zastúpeného: JUDr. Igor Šafranko, advokátom, so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, IČO: 31954448, proti žalovanému: Home Credit Slovakia, a.s., so sídlom Teplická 7434/147, 921 22 Piešťany, IČO: 36 234 176, zastúpenému: Advokátska kancelária GOLIAŠOVÁ GABRIELA s. r. o., so sídlom 1. mája 173/11, 911 01 Trenčín, pobočka kancelárie a adresa pre doručovanie: Teplická 7434/147, 921 22 Piešťany, IČO: 47 234 679, o primerané finančné zadostučinenie, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 16Csp/45/2023-88 zo dňa 3.10.2023, takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

Žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovanému v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 400,- eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Vyslovil, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Vychádzal zo zistenia, že rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 8Csp/97/2022-107 zo dňa 27.9.2022 v právnej veci žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX proti žalovanému Home Credit Slovakia, a. s. súd rozhodol, že úver poskytnutý na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 1.8.2008 je bezúročný a bez poplatkov, určil sedem neprijateľných zmluvných podmienok a zároveň priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť 15.11.2022. Zo strany žalovaného došlo k viacnásobnému porušeniu spotrebiteľského práva, ktoré bolo bez ďalšieho spôsobilé privodiť ujmu spotrebiteľovi spočívajúcu v nezákonnom preplatení pôžičky a teda k strate finančných prostriedkov. Pri finančných službách je odopreté plnenie veriteľovi na základe jeho žaloby výlučne z dôvodu, že sa vyžaduje bez platného právneho dôvodu (nedostatok zmluvnej náležitosti) alebo ide o nekalú obchodnú praktiku, príp. neprijateľnú zmluvnú podmienku.

3. Pri výklade § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. treba akcentovať, že zákonodarca formuloval uvedené ustanovenie tak, že ak porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi je spôsobilé privodiť spotrebiteľovi ujmu bez toho, aby ujma nastala alebo čo len hrozila. Postačuje spôsobilosť porušenia práva alebo povinnosti viesť k ujme spotrebiteľa. Ani analogicky nemožno aplikovať § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže zákon č. 250/2007 Z. z. žiadnu postupnosť satisfakčných prostriedkov neustanovuje a rovnako neustanovuje, že k právu na finančné zadostučinenie za porušenie spotrebiteľského práva spôsobom, ktorý môže privodiť ujmu spotrebiteľovi je potrebná určitá intenzita.

4. Aj bez stanovenia kritérií výšky primeraného finančného zadosťučinenia, treba vychádzať z toho, že toto má plniť jednak funkciu satisfakčnú, jednak (hoci aj minoritne) funkciu sankčnú tak, aby dostatočne odradilo dodávateľa od nekalého konania, ktorého sa dopustil voči úspešnému spotrebiteľovi a jednak ho treba chápať aj ako odmenu za to, že sa spotrebiteľ pustil do sporu s nepochybne ekonomicky a právne silnejším dodávateľom a svojím úspechom priniesol benefit aj pre ostatných spotrebiteľov v tom, že možno predpokladať, že dodávateľ sa konania, ktorého sa dopustil voči nemu, už voči ďalším spotrebiteľom nedopustí, prípadne sa ho nedopustí v takej intenzite.

5. Úspešnosť žalobcu v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok nebola sporná, teda došlo k naplneniu hypotézy právnej normy viazanej na inštitút primeraného zadosťučinenia.

6. Za primeranú výšku finančného zadosťučinenia považoval súd sumu 400,- eur, a to s ohľadom na intenzitu zásahu žalovaného do práva žalobcu ako spotrebiteľa, ktoré môže aj nemusí byť v rovnakej numerickej vyjadrenej výške, ako ujma, ktorá hrozila. Priznaná suma 400,- eur predstavuje pri rozčlenení sankčnú sumu vo výške 8 x 50,- eur, t. j. 50,- eur vo vzťahu k bezúročnosti a bezpoplatkovosti a po 50,- eur za každú zo siedmich neprijateľných zmluvných podmienok, reflektujúc zásadu primeranosti a spravodlivosti. V prevyšujúcej časti súd žalobu zamietol.

7. Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP.

8. Proti rozsudku okrem výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný a navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napadnutej časti zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie alebo rozsudok v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná náhradu trov konania.

9. Odvolanie odôvodnil ustanovením § 365 ods. 1 písm. f) CSP, t. j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ustanovením § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t. j., že rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

10. Poukázal na to, že predpokladom toho, aby súd mohol priznať primerané finančné zadosťučinenie je skutočnosť, že spotrebiteľove práva a povinnosti sú porušené a sám vyvíja iniciatívu ako túto situáciu odvrátiť a zabezpečiť si súdnym rozhodnutím ochranu. Spotrebiteľove práva a povinnosti však úverovou zmluvou uzatvorenou so žalovaným neboli žiadnym spôsobom poškodené, spotrebiteľ žiadne poškodenie práv neprezentoval. Predmetom konania vedeného pod sp. zn. 8Csp/97/2022 bolo výlučne určenie ukončenej úverovej zmluvy za bezúročnú a bez poplatkov a vyhlásenie neprijateľných zmluvných podmienok, čo samé osobe poukazuje na zmysel a účel podanej žaloby. Okrem toho nestačí len samotné porušenie zákona č. 250/2007 Z. z., ale súčasne aj porušenie práv alebo povinností ustanovených inými predpismi. Žalobca vo svojej žalobe neuviedol, akým spôsobom mal žalovaný práva alebo povinnosti žalobcu ako spotrebiteľa poškodiť. Obmedzil sa len na konštatovanie, že uzatvorená úverová zmluva nemá náležitosti podľa § 4 ods. 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch.

11. Zo samotného pojmu primeraného finančného zadosťučinenia vyplýva nevyhnutnosť jeho primeranosti vo vzťahu k porušenej povinnosti. Jeho cieľom má byť nastolenie akejsi rovnováhy v dôsledku porušenej povinnosti, ktorá spotrebiteľovi mala spôsobiť škodu. Pokiaľ však súd vyhlási 13 rokov ukončenú úverovú zmluvu za bezúročnú a bez poplatkov z dôvodu chýbajúcich náležitostí (prípadne neplatnú, aj keď sa na základe nej poskytl spotrebiteľovi finančné prostriedky), žiadna škoda spotrebiteľovi nevznikla a ani nehrozila. Ak by na základe takejto skutočnosti malo byť spotrebiteľovi priznané ešte aj primerané finančné zadosťučinenie, výklad právnej normy § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. nie je správne aplikovaný.

12. Primerané finančné zadosťučinenie nemôže slúžiť neprimeranému finančnému obohacovaniu sa spotrebiteľov. Zo žalovaným popísaných skutočností je zrejmé, že v danom prípade žalobcovi žiadne, ani len potenciálne riziko ujmy nehrozilo, ale z celého zmluvného vzťahu so žalovaným sa snaží len vyťažiť výhody a finančné prostriedky. Ani súdy by nemali spotrebiteľov zbavovať zodpovednosti za svoje záväzky a následne im ešte priznať primerané finančné zadosťučinenie. Inštitút primeraného finančného zadosťučinenia nemôže slúžiť na finančné obohatenie sa žalobcu resp. na kompenzáciu jeho majetkovej

škody, ale v danom prípade musí zostať na úrovni a vo funkcii účinného a odradzujúceho prostriedku ochrany.

13. Účelom priznania primeraného finančného zadosťučinenia pri porušení práv nemá byť na jednej strane len odrazenie dodávateľa od nekalých praktík, ale na druhej strane nemá byť ani nástrojom obohatenia sa pre druhú stranu sporu. Preto vyplatenie sumy vo výške 400,- eur je neprimerané, nedôvodné, nepreukázané a v rozpore s cieľom normy, ktorú zákonodarca primeraným finančným zadosťučinením sledoval. Žalovaný počas celého trvania úverového zmluvného vzťahu od žalobcu požadoval len plnenie zmluvných povinností, ku ktorým sa slobodne a vážne zaviazal pri podpise zmluve. Takéto konanie nemožno vyhodnotiť ako porušenie práv a povinností žalobcu zo strany žalovaného, ktoré by zakladalo nárok na vyplatenie primeraného finančného zadosťučinenia.

14. Žalobca navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

15. Odvolací súd prejednal vec podľa § 378 ods. 1 CSP a nasl., a to bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a zistil, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

16. V odvolacom konaní bol preskúmaný len výrok napadnutého rozsudku, ktorým prvoinštančný súd žalobe žalobcu čiastočne vyhovel, ako aj súvisiaci výrok o trovách konania, a preto výrok rozsudku, ktorým súd žalobu v prevyšujúcej časti zamietol, ktorý výrok napadnutý nebol, v odvolacom konaní preskúmaný nebol, a ako taký nadobudol právoplatnosť (§ 367 ods. 2 CSP).

17. Súd prvej inštancie vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvej inštancie zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvej inštancie nič sa nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania a nemožno mať pochybnosti ani o správnosti právneho posúdenia prejednáwanej veci súdom prvej inštancie.

18. Podľa § 3 ods. 5 posledná veta zákona č. 250/2007 Z. z. spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá.

19. V prejednáwanej veci bolo nepochybne preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným bola uzavretá úverová zmluva č. XXXXXXXXXXXX z 1.8.2008, pričom výška poskytnutého úveru predstavovala sumu 214,- eur. Ide nepochybne o zmluvu spotrebiteľskú, nakoľko žalobca bol v pozícii fyzickej osoby - nepodnikateľa. Rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 8Csp/97/2022-107 z 27.9.2022 súd určil, že úver poskytnutý na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 1.8.2008 je bezúročný a bez poplatkov z dôvodu absencie obligatórnych náležitostí predmetnej Úverovej zmluvy. Zároveň v tomto rozsudku súd rozhodol o neprijateľnosti siedmych zmluvných podmienok predmetnej Úverovej zmluvy uvedených v Úverových zmluvných podmienkach žalovaného.

20. Účelom finančného zadosťučinenia je dovŕšiť ochranu porušeného práva spotrebiteľa ako slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách spôsobom, ktorý práve z tohto dôvodu vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany. Jediným predpokladom, ktorý citované ustanovenie vyžaduje je, že spotrebiteľ na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi. Pod úspešným uplatnením porušenia práva alebo povinnosti v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť, že súd judikuje v prospech spotrebiteľa konkrétny nárok z porušenia práva alebo povinnosti, napr. nárok zo zodpovednosti za škodu, z bezdôvodného obohatenia alebo vo výroku rozsudku určí neprijateľnosť konkrétnej vymedzenej zmluvnej podmienky používanej v spotrebiteľskej zmluve. Žiadnu inú podmienku, t. j. ani podmienku, aby bol medzi stranami spor zo spotrebiteľskej zmluvy a aby spotrebiteľovi bola privodená konkrétna ujma nevyžaduje. Zákonodarca pri uplatňovaní tohto nároku uľahčil spotrebiteľom dôkaznú situáciu, keď na rozdiel od nároku na náhradu škody (bezdôvodného obohatenia), je dôkazné bremeno na strane spotrebiteľa oveľa ľahšie, lebo odpadá problematické preukázovanie či už výšky škody, ujmy, príčinnej súvislosti alebo majetkového prospechu druhej strany (porov. rozsudok NS SR sp. zn. 6Cdo/127/2017).

21. V konaní bolo preukázané, že žalobca ako spotrebiteľ bol úspešný v predchádzajúcom spore voči žalovanému ako dodávateľovi, v ktorom okrem iného súd určil, že úver poskytnutý na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 1.8.2008 je bezúročný a bez poplatkov. Podľa právoplatného rozsudku z konania 8Csp/97/2022, zmluva o úvere neobsahovala údaj o priemernej hodnote RPMN, ktorý údaj je vyžadovaný ust. § 4 ods. 2 písm. k) zák. č. 258/2001 Z. z. Porušenie práva spotrebiteľa tak spočíva v nedodržaní náležitostí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, vyžadovaných ust. § 4 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z. z. Za nedodržanie týchto náležitostí pritom zodpovedá žalovaný ako dodávateľ a poskytovateľ úveru, a teda osoba, ktorá má pri poskytovaní spotrebiteľských úverov postupovať s odbornou starostlivosťou a so znalosťou právnej úpravy. Povinnosťou poskytovateľa úveru je predložiť spotrebiteľovi na podpis takú zmluvu, ktorá bude obsahovať všetky povinné náležitosti v zmysle zákona o spotrebiteľských úveroch, ktorú povinnosť žalovaný preukázateľne pri poskytovaní spotrebiteľského úveru porušil. Je nepochybné, že žalovaný je podnikateľom v oblasti spotrebiteľských úverov, a preto má konať v súlade so zákonmi na ochranu spotrebiteľa, ako aj inými osobitnými predpismi, a teda nepredkladať spotrebiteľovi zmluvu, ktorá nemá zákonom vyžadované náležitosti.

22. Zo strany žalovaného došlo k takému porušeniu spotrebiteľského práva, ktoré bolo bez ďalšieho spôsobilé privodiť ujmu žalobcovi ako spotrebiteľovi spočívajúcu v nezákonnom preplatení úveru, a teda stratu finančných prostriedkov, pričom na vznik nároku na primerané finančné zadosťučinenie postačuje vo všeobecnosti porušenie práva na ochranu spotrebiteľa bez potreby, aby toto konkrétne porušenie bolo deklarované vo výroku rozhodnutia. Keďže v predchádzajúcom konaní súd ako predbežnú otázku uzavrel, že zmluva nemala potrebné náležitosti (hoci to nevyslovil v osobitnom výroku) a zároveň z tohto dôvodu určil, že úver poskytnutý na základe Úverovej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 1.8.2008 je bezúročný a bez poplatkov, súd prvej inštancie správne konštatoval, že žalobca úspešne uplatnil svoje spotrebiteľské práva na súde a boli splnené základné predpoklady na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia od žalovaného.

23. Nárok na primerané finančné zadosťučinenie vyplýva z citovaného § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. a súvisí s úspešným uplatnením porušenia práva ustanoveného osobitnými predpismi, t. j. v danom prípade ide o úspech žalobcu v konaní na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 8Csp/97/2022 pokiaľ ide o bezúročnosť a bezpoplatnosť úveru a neprijateľnosť zmluvných podmienok. Ide teda nepochybne o úspech žalobcu pri uplatňovaní porušenia jeho spotrebiteľských práv. Za týchto okolností boli splnené podmienky pre aplikáciu § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. a pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia tak, ako postupoval súd prvej inštancie.

24. Pretože právny predpis neustanovuje (neurčuje) výšku primeraného finančného zadosťučinenia, jej výška je predmetom voľnej úvahy súdu. Odvolací súd konštatuje, že okresný súd jasne, zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktorými sa spravoval pri rozhodovaní o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Okresný súd pri svojom rozhodovaní prihliadol na atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania primeraného finančného zadosťučinenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Odvolací súd zdôrazňuje, že výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu (žalovaného) likvidačne. Vzhľadom na uvedené okresný súd správne prihliadol na individuálne okolnosti tohto prípadu.

25. Treba konštatovať, že súd prvej inštancie pri určovaní výšky priznaného primeraného finančného zadosťučinenia postupoval v súlade so zákonom, keď poukázal na všetky relevantné skutočnosti, ktoré zohľadnil pri určení primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle vyššie uvedených právnych úvah a tieto odvolací považuje za rozhodujúce pre daný prípad. Pokiaľ žalovaný vyčíta okresnému súdu výšku priznaného primeraného finančného zadosťučinenia, odvolací súd poukazuje na to, že okresný súd správne vysvetlil, aké kritériá vzal do úvahy pri určení jeho výšky a týmto záverom z hľadiska ich správnosti nemožno nič vyčítať. Súd prvej inštancie v tomto kontexte vzal do úvahy jednak úspech žalobcu v pôvodnom konaní vo vzťahu k bezúročnosti a bezpoplatnosti úveru, ako aj sedem neprijateľných zmluvných podmienok, ktoré boli v pôvodnom konaní zistené a v závislosti na tejto kvantifikácii súd prvej inštancie svoje úvahy adekvátne vysvetlil. Preto odvolací súd považuje jeho rozhodnutie v danom smere za správne a vzhľadom na všetky okolnosti určujúce túto výšku ju odvolací súd považuje za primeranú, t. j. nejde o sumu, ktorá by bola neúmerne vysoká so zreteľom na zistené okolnosti prípadu (v zmysle vyššie uvedeného) a ktorá by predstavovala bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu. Priznané primerané finančné zadosťučinenie teda spĺňa všetky kritériá, pre ktoré bol tento inštitút do nášho právneho poriadku zakotvený, teda najmä funkciu kompenzačnú vo vzťahu

k spotrebiteľovi v súvislosti s problémami, ktoré nepochybne v súvislosti s pôvodným konaním mal a funkciu odradzovaciu vo vzťahu k žalovanému v tom zmysle, aby tento venoval obsahu zmlúv, ktoré klientom ponúka náležitú starostlivosť z hľadiska ich kvality a súladnosti so zákonom.

26. Správne preto postupoval súd prvej inštancie pokiaľ žalobe v tomto rozsahu vyhovel a so zreteľom na to, že správny je výrok napadnutého rozsudku aj o trovách konania, odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom podľa § 387 ods. 1 CSP v rozsahu, v akom bol tento rozsudok odvolaním napadnutý.

27. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého žalobca ako sporová strana, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, má nárok na náhradu trov tohto štádia konania proti žalovanému, ktorý v odvolacom konaní úspech nemal. Výšku týchto trov ustáli postupom podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozhodnutia odvolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

28. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).